

Financijski klub

Poslovna politika banaka

ŠTEDNE BANKE

Istraživački rad

Iva Batinić

ivabatinic@hotmail.com

Ključne riječi: Banka, Štedna banka, Štedno – kreditna zadruga

Zagreb, siječanj 2010. godine

Sadržaj:

1. UVOD	3
2. ŠTEDNE BANKE	3
3. STANJE U HRVATSKOJ	5
4. OBRTNIČKA ŠTEDNA BANKA	5
5. INSTITUCIJE U EUROPI I SVIJETU.....	7
6. ZAKLJUČAK	8
7. LITERATURA	9
8. POPIS ILUSTRACIJA.....	9

1. UVOD

Na hrvatskom bankarskom tržištu trenutačno posluju 32 poslovne banke, dvije štedne banke, Hrvatska banka za obnovu i razvitak te pet stambenih štedionica. Štedno-kreditnim zadrugama koje su poslovale u tome obliku, iako su prema načinu poslovanja odstupile od načela uzajamnosti, otvara se mogućnost preoblikovanja u štednu banku.

Štedna banka je društvo kapitala, osnovana kao dioničko društvo koje posluje na bankarskim načelima, sa smanjenim obujmom poslova u odnosu na banke. Uvođenjem institucije štedne banke u financijski sustav Republike Hrvatske omogućuje se stvaranje kreditne institucije koja na brži, jednostavniji način zadovoljava potrebe građana, te malih poduzetnika za izvorima financiranja, ali također i štednje, obavljanja platnog prometa, te vođenja računa.

Preoblikovanjem štedno – kreditne zadruge u štednu banku omogućen joj je daljnji rast i razvoj, proširuju se poslovi koje smije obavljati i tako zadovoljiti potrebe sve zahtjevnijih klijenata. Štedne banke također pridonose jačanju konkurencije na bankarskom tržištu te tako smanjuju mogućnost monopola poslovnih banaka.

2. ŠTEDNE BANKE

Izmjenama i dopunama Zakona o bankama¹ iz 2006. godine uređeni su uvjeti za osnivanje, poslovanje, prestanak rada i nadzor nad poslovanjem štednih banaka. Zakon o kreditnim institucijama² između ostalog, regulira i poslovanje štednih banaka.

Prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o bankama štedna banka je financijska institucija koja je od Hrvatske narodne banke dobila odobrenje za rad i koja je osnovana kao dioničko društvo sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Štedna banka se ne može upisati u sudski registar prije dobivanja odobrenja za rad od Hrvatske narodne banke. Riječi »štedna banka« u tvrtki ili skraćenoj tvrtki može upisati u sudski registar i koristiti u pravnom prometu samo pravna osoba koja je dobila odobrenje za rad kao štedna banka od Hrvatske narodne banke. Štedna banka ne smije poslovati u inozemstvu niti osnivati podružnice i predstavništva u inozemstvu.

Osnovne razlike u zakonskom tretiranju banke i štedne banke su u dijelu koji određuje usluge – poslove koje štedne banke smiju obavljati, kao i minimalni temeljni kapital potreban za njihovo osnivanje. Temeljnim uslugama štedne banke smatraju se bankovne usluge³ (primanje depozita i odobravanje kredita) i manji broj ostalih financijskih usluga ako od HNB za to dobiju odobrenje, i to:

1. izdavanje garancija ili drugih jamstava,

---

¹ Narodne Novine (2002) *Zakon o bankama*, 84

² Narodne Novine (2008., 2009.) *Zakon o kreditnim institucijama* 117, 74

³ Narodne Novine (2002) *Zakon o bankama*, 84 (3)

2. kreditiranje, uključujući potrošačke kredite i hipotekarne kredite,
3. trgovanje u svoje ime i za svoj račun:
  - a) instrumentima tržišta novca i ostalim prenosivim vrijednosnim papirima,
  - b) stranim sredstvima plaćanja uključujući mjenjačke poslove,
4. obavljanje platnog prometa u zemlji sukladno posebnim propisima,
5. prikupljanje, izrada analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti pravnih i fizičkih osoba koje samostalno obavljaju djelatnost,
6. obavljanje poslova zastupanja u osiguranju u skladu sa zakonom koji uređuje osiguranje i to dijelom koji se odnosi na obavljanje djelatnosti zastupanja u osiguranju za banke,
7. izdavanje i upravljanje instrumentima plaćanja,
8. iznajmljivanje sefova,
9. posredovanje pri sklapanju financijskih poslova,
10. druge slične usluge koje su navedene u odobrenju za rad štedne banke.

Najmanji iznos temeljnog kapitala potreban za osnivanje štedne banke jest 8 milijuna kuna. Štedna banka ne smije imati u svom temeljnom kapitalu povlaštene dionice. Jamstveni kapital štedne banke ne smije biti manji od minimalnog iznosa temeljnog kapitala.

3. STANJE U HRVATSKOJ

Donošenje zakonske regulative koja više ne poznaje pojam štedno-kreditnih zadruga primoralo je postojeće štedno-kreditne zadruge da se prilagode uvjetima poslovanja koji vrijede za novo uvedene kreditne unije ili štedne banke. U suprotnom, moraju u likvidaciju.

Riječ je prvo o Zakonu o kreditnim unijama s početka 2007. temeljem kojeg su štedno-kreditne zadruge već do travnja 2007. godine morale odlučiti o svojoj daljnjoj sudbini. Ukoliko su se odlučile preoblikovati u kreditne unije, imale su vremena do kraja 2007. godine ispuniti uvjete iz spomenutog zakona, dok za transformaciju u štedne banke, što je još zahtjevniji proces, moraju ispuniti uvjete koje pred njih stavlja izmijenjeni Zakon o bankama.

U trenutku stupanja na snagu novog zakonskog okvira, Ministarstvo financija raspolagalo je podacima prema kojima u Hrvatskoj posluju 104 štedno-kreditne zadruge, a 15 ih je već bilo u likvidaciji ili stečaju. Ukupno su tada raspolagale s 1,32 milijardi kuna depozita, poslovale su pretežito s građanima, manje s obrtnicima, a ukupno su imale 177 tisuća zadrugara. U propisanom roku, do kraja travnja 2007. godine, 24 štedno-kreditne zadruge odlučile su se za dobrovoljnu likvidaciju, 37 ih se odlučilo za pretvorbu u kreditnu uniju, a 43 da će se pokušati preoblikovati u štednu banku. Od 37 koje su do 31. prosinca 2007. godine trebale podnijeti dokumentaciju i zatražiti suglasnost za rad kao kreditne unije, to je učinilo samo njih 17. Sljedećih 17 odlučilo je da će ipak u dobrovoljnu likvidaciju, a 3 se nisu uopće očitovale o svojoj daljnjoj sudbini. Nadalje, od 43 štedno kreditne zadruge koje su željele nastaviti rad kao štedne banke, do kraja siječnja 2008. zahtjeve i dokumentaciju podnijelo je njih pet. Rok za podnošenje zahtjeva središnjoj banci istekao je početkom ožujka 2008. i do tada je zahtjev podnijelo samo njih 21.

Početkom 2009. u Hrvatskoj poslovala je jedna štedna banka – Obrtnička štedna banka, a početkom travnja HNB je dao odobrenje za rad A štednoj banci malog poduzetništva iz Zagreba, tako da na hrvatskom bankarskom tržištu trenutno posluju dvije štedne banke.

4. OBRRTNIČKA ŠTEDNA BANKA

Upisom u Sudski registar trgovačkog suda u Zagrebu 1933. godine započeo je neprekinuti rad i uspon Zanatlijske štedne i kreditne zadruge u obavljanju osnovne svrhe njezinog osnivanja, a ta je prikupljanje štednje, kreditiranje obrta i obavljanje bankovnih poslova za svoje članove.

Promjenom zakonskog okvira ZŠKZZ je trebala odlučiti hoće li se preoblikovati u kreditnu uniju, štednu banku ili će pokrenuti postupak likvidacije. Skupština Zanatske štedno kreditne zadruge Zagreb (ZŠKZZ) koja je održana 6.ožujka 2007. godine donijela je jednoglasnu odluku o preoblikovanju u štednu banku čiji je budući naziv Obrtnička štedna banka. Hrvatska narodna banka izdala je odobrenje za rad OŠB i Upravi banke 11. lipnja 2008. godine koje je postalo pravomoćno 11. srpnja 2008. godine. Odobrenje za rad Uprave

izdano je na razdoblje od pet godina. OŠB je registrirana na Trgovačkom sudu u Zagrebu 17. srpnja 2008. godine. Time je ona postala prva nova banka registrirana u Hrvatskoj u posljednjih deset godina i prva štedno kreditna zadruga koja je uspješno preoblikovana u štednu banku.

OŠB cilja na slijedeće segmente financijskog tržišta:

- obrti – kao poslovna djelatnost; OŠB preuzima klijentsku bazu ZŠKZZ i pridruženih štedno kreditnih zadruga;
- obrtnici – kao individualni klijenti OŠB;
- novi maloprodajni klijenti – masovno tržište;
- klijenti osobnog i privatnog bankarstva;
- mikro, mala i srednja poduzeća; obrtnici koji se kroz rast transformiraju u društva kapitala.

Slika 1. Obrtnička štedna banka - logo

Izvor: www.oba.hr

Dioničari OŠB su isključivo zadrugari koji su u Zadruzi imali zadružne udjele od 200,00 kn, te su pretvorbom svojih postojećih udjela i članskih depozita, ali i kupnjom dodatnog broja dionica postali dioničarima. Nominalna vrijednost dionice bila je 1.000,00 kn, a maksimalno je bilo moguće kupiti 100 dionica (izdano je bilo 18 000 običnih dionica), odnosno udio u temeljnom kapitalu od 100.000,00 kuna po jednom dioničaru. Kod prodaje dionica Statutom je uređeno da će se one, uz suglasnost Uprave OŠB, morati ponuditi na kupnju prvo ostalim dioničarima OŠB. Na taj način se neće moći steći većinsko vlasništvo, te će se zadržati provođenje poslovne politike kakva je bila i u ZŠKZZ. Temeljni kapital društva iznosi HRK 18.403.000,00 i uplaćen je u cijelosti. Banka je u stopostotnom hrvatskom vlasništvu.

Misija banke

OŠB ima misiju ostvarivati nove vrijednosti za svoje dioničare i razvijati proizvode i usluge koji će biti u skladu sa svjetskim trendovima u industriji, ali prilagođeni specifičnim zahtjevima ciljanih grupa klijenata.

Vizija banke

Vizija OŠB je ostvariti rast iznad rasta tržišta finansijskih usluga, razviti ponudu proizvoda i usluga prema najboljoj praksi privatnih banaka te postati mjerom kvalitete pružanja bankovnih usluga u segmentu obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva.

5. INSTITUCIJE U EUROPI I SVIJETU

European Saving Banks Group – ESBG

ESBG je udruženje poslovnih banaka koje okuplja pojedinačne banke i udruženja banaka iz 25 europskih zemalja. Zemlje članice ESBG se protežu od Islanda na sjeveru do Malte na jugu, od Velike Britanije na zapadu do Ruske Federacije na istoku. Misija ESBG je biti Europski predstavnik štednog i poslovnog bankarstva, podizanjem profila i promicanjem štednje i poslovnih banaka zajedno sa institucijama EU i dioničarima, tako da mu čine platformu za zajedničke inicijative i projekte i implementirajući projekte tehničke pomoći (konzultantske usluge).

Slika 2. ESBG - logo

Izvor: www.esbg.eu

World Savings Banks Institute – WSBI

WSBI je globalni predstavnik štednog i poslovnog bankarstva. WSBI predstavlja štedne i društveno odgovorne poslovne banke i njihova udruženja u 92 zemlje. WSBI usko surađuje s međunarodnim finansijskim institucijama i predstavlja interese svojih članova na međunarodnoj razini. Misija WSBI je utjecati na položaj, razvoj i snagu svih ustanova članica, tako da su zapažene kako u svojoj zemlji tako i u inozemstvu kao stručna, efikasna i odgovorna bankarska institucija.

Slika 3. WSBI - logo

Izvor: www.wsbi.org

6. ZAKLJUČAK

Uvođenjem štedne banke kao kreditne institucije omogućuje se postojećim štedno - kreditnim zadrugama koje su prerasle važeće normativne okvire da nastave nesmetan rast i razvoj koji je praćen adekvatnom zakonskom regulativom i osigurava stabilnost i sigurnost njihovog poslovanja.

S druge strane omogućuje se brži i lakši pristup financijskim uslugama za male i srednje poduzetnike koji su brojčano dominantni u hrvatskom gospodarstvu i na kojima bi se trebao temeljiti rast i razvoj hrvatskog gospodarstva.

Štedne banke predstavljaju male kreditne institucije, ali možemo očekivati da će biti osnivane domaćim kapitalom te na taj način omogućiti preraspodjelu tržišta bankarskih usluga koje je sada uspostavljeno kroz banke koje su uglavnom u stranom vlasništvu.

Štedne banke doprinose jačanju konkurencije s ciljem sprječavanja razvoja monopola na bankovnom tržištu u Republici Hrvatskoj s obzirom na izraženi trend okrupnjavanja i koncentracije unutar bankovnog sektora⁴.

---

⁴ Šest najvećih banaka ima udio od 81% ukupne aktive cjelokupnog banakarskog sektora.

7. LITERATURA

Zakoni i propisi:

1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bankama

Knjige:

1. prof. dr. Leko Vlado, Financijske institucije i tržišta, Zagreb 2008.

Internet:

1. www.hgk.hr
2. www.hnb.hr
3. www.oba.hr
4. www.esbg.eu
5. www.wsbi.org

6. POPIS ILUSTRACIJA

Slika 1. Obrtnička štedna banka – logo.....	6
Slika 2. ESBG – logo.....	7
Slika 3. WSBI – logo.....	7